

ΤΟΜΕΑΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

Β' ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΔΙΗΜΕΡΙΔΑ

Υποψηφίων Διδασκόντων Έρευνα

Βιβλικών, Πατερικών, Αγιολογικών & Θρησκευολογικών Σπουδών

10 ΠΕΜΠΤΗ &
11 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2020

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ:

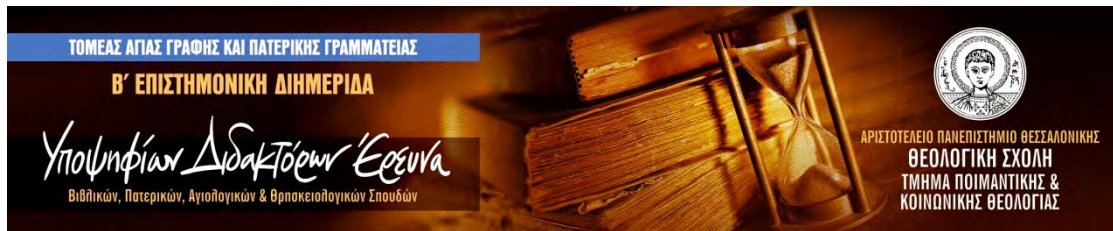
<https://authgr.zoom.us/j/91604173598?pwd=RTViVTRxTC9UY2dNcTJlMnhieGUzdz09>

Ενημέρωση για τα προσωπικά δεδομένα: <https://www.past.auth.gr/el/node/3563>

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ



ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ



Κωνσταντίνος Τρόμπακας

Υποψήφιος Διδάκτορας Θρησκευολογίας

Η ΑΦΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΥ ΣΤΙΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΝΟΣ ΠΙΘΑΝΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΠΥΡΗΝΑ

Οι θρησκευτικές παραδόσεις της Ανατολικής Μεσογείου μας μεταφέρουν μια σειρά από αφηγήσεις, με πολλά κοινά στοιχεία για την σχέση του ανθρώπου με τον φυσικό κόσμο. Τέτοια στοιχεία μπορούμε να ανιχνεύσουμε σε αφηγήσεις που αναφέρονται στη Δημιουργία του κόσμου, τη Δημιουργία του ανθρώπου και το Μεγάλο Κατακλυσμό. Κρίνεται δόκιμο να διατυπωθεί ότι η μελέτη των αφηγήσεων περί της Δημιουργίας και του Μεγάλου κατακλυσμού μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην περαιτέρω κατανόηση της θέσης του ανθρώπου και της αλληλεπίδρασής του με το φυσικό περιβάλλον, όπως αυτή γίνεται αντιληπτή από την εκάστοτε θρησκευτική παράδοση.

Οι αφηγήσεις για τον Μεγάλο Κατακλυσμό, που μας έχουν μεταφερθεί από τις κυριότερες θρησκευτικές παραδόσεις της Ανατολικής Μεσογείου, αποτέλεσαν διαχρονικά ένα πεδίο διαλόγου και προβληματισμού. Η σύγχρονη έρευνα έχει δώσει μεγαλύτερη βαρύτητα σε τομείς που μελετούν την προέλευση των αφηγήσεων, τη δομή κειμένων που μας έχουν μεταφερθεί και τέλος την εξέταση της αυθεντικότητας των αφηγήσεων, με κριτήρια από τομείς όπως η περιβαλλοντική ιστορία.

Μια από τις κυριότερες θεωρίες που αναπτύχθηκε για την αναζήτηση ενός πιθανού ιστορικού πυρήνα του Μεγάλου Κατακλυσμού, αποτελεί η υπόθεση των William Ryan και Walter Pitman. Εν συντομία, η υπόθεση που διατύπωσαν επικεντρώνεται στην μελέτη της ευρύτερης περιοχής της Μαύρης θάλασσας. Εκτιμώντας ότι, κατά την μετάβαση από την Πλειστόκαινο στην Ολόκαινο γεωλογική περίοδο, συνέβησαν μια σειρά από γεωλογικές διεργασίες, με τελικό αποτέλεσμα την επανασύνδεση της Μαύρης θάλασσας με την Μεσόγειο. Η παγετώδης περίοδος που είχε προηγηθεί, είχε αποκόψει την ένωση των δυο υδάτινων μαζών, κατά συνέπεια η υπόθεση περιγράφει ότι αυτή η επανασύνδεση πραγματοποιήθηκε με «βίαιο» τρόπο, μέσω μιας μεγάλης πλημμύρας.

Η παρούσα ανακοίνωση έχει ως στόχο: α) να παρουσιάσει τις κυριότερες αφηγήσεις για τον Μεγάλο Κατακλυσμό, όπως αυτές μεταφέρονται από τις σημαντικότερες θρησκευτικές παραδόσεις της Ανατολικής Μεσογείου, β) την παρουσίαση και την εξέταση ενός πιθανού ιστορικού πυρήνα μέσα από το πρίσμα της υπόθεσης των William Ryan και Walter Pitman και τέλος γ) την ανάδειξη της παράδοσης του Μεγάλου Κατακλυσμού ως έναν περιβαλλοντικό μύθο, που μπορεί να αποτελέσει σημείο αναφοράς στον σύγχρονο περιβαλλοντικό διάλογο.



Ιπποκράτης Ταυλάριος

Υποψήφιος Διδάκτορας Παλαιάς Διαθήκης

Η ΑΝΑΛΗΨΗ ΕΥΘΥΝΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΙΑΧΒΕ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΙΕΖΕΚΙΗΛ. ΑΝΤΙΠΑΡΑΒΟΛΗ ΜΕ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΟΤΙΒΑ ΣΕ ΘΡΗΝΟΥΣ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑΣ

Είναι γενικό το *consensus* ότι το βιβλίο του Ιεζεκιήλ διέπεται από μια άρτια αρχιτεκτονική, και μια σπάνια για βιβλικό κείμενο ευταξία. Το πρώτο μέρος του βιβλίου (κεφ. 1-24) περιέχει προφητείες κρίσεως κατά του Ισραήλ και της Ιερουσαλήμ, ενώ στο δεύτερο μέρος (κεφ. 25-48) περιγράφεται η τιμωρία των εθνών, η νίκη κατά των αντίθετων δυνάμεων και η τελική αποκατάσταση του Ισραήλ. Στα πρώτα κεφάλαια του Ιεζεκιήλ αναγγέλλεται και η καταστροφή του Ναού του Σολομώντα. Ο Θεός οργίζεται εναντίον του λαού Του και, όπως υπογραμμίζεται, η καταστροφή του Ναού αποτελεί θεία επιλογή και όχι έργο των εθνών.

Η ανάληψη ευθύνης για την καταστροφή της Ιερουσαλήμ και του Ναού (π.χ. (Ιεζ 24,21) «*ἰδοὺ ἐγὼ βεβηλῶ τὰ ἅγια μου*»), επικοινωνείται από τον Γιαχβέ δια μέσου του προφήτη με τη χρήση «προφητικών λεκτικών μοτίβων». Το βιβλίο του Ιεζεκιήλ βρίθει τέτοιων λεκτικών μοτίβων, όπως το *ani yahweh*, «Εγώ είμαι ο Γιαχβέ» που αποτελεί φόρμουλα αυτοπαρουσίασης.

Πληθαίνουν οι φωνές των ερευνητών, οι οποίες υποστηρίζουν τη βαθειά σχέση του βιβλίου του Ιεζεκιήλ με τη λογοτεχνία της Μεσοποταμίας. Η γεωγραφική εγγύτητα του Ιεζεκιήλ με την πόλη Νιπούρ κατά τη διάρκεια της βαβυλώνιας αιχμαλωσίας, τα πολλά κοινά μορφολογικά στοιχεία με την μεσοποταμιακή λογοτεχνία, όπως κοινή θεματολογία και διάθεση, αλλά και οι μεταξύ τους ομοιότητες στη δομή και την ποιητική τεχνική, ενισχύουν την προαναφερθείσα θέση.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα κοινά μοτίβα που εντοπίζονται μεταξύ των Θρήνων Πόλεων και του Ιεζεκιήλ, όπως η οργή του Θεού, η εγκατάλειψη και η ανάληψη ευθύνης για την καταστροφή αλλά και η αποκατάσταση. Εν τούτοις, η θεολογική αιτιολόγηση τίθεται σε εντελώς διαφορετικές βάσεις, καθώς στην μεν περίπτωση του Ιεζεκιήλ η οργή του Θεού έχει ως αίτιο την αμαρτία-ενοχή του Ισραήλ, ενώ στην περίπτωση των Θρήνων Πόλεων η αιτία της καταστροφής δεν είναι θεολογική, ούτε συνδέεται με την ενοχή του λαού (αφού η ίδια η έννοια της αμαρτίας δεν υπάρχει), αλλά έχει να κάνει κυρίως με τις ιδιοτροπίες και τους ανταγωνισμούς των θεών, όπως του Ενλίλ και του Αν, οι οποίοι διέπονται από καταστρεπτική μανία.



Στέλλα Γιαννοπούλου

Υποψήφια Διδάκτορας Θρησκευτολογίας

Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΣΙΒΥΛΛΑΣ ΜΕ ΤΑ ΜΑΝΤΕΙΑ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

Η ανακοίνωσή μας αναφέρεται στη σύνδεση της Σίβυλλας με τα μαντεία, όπως αυτή φαίνεται στο έργο του Πλούταρχου, ο οποίος ως ιερέας του μαντείου των Δελφών αναφέρεται συχνά σε αυτά και τους χρησμούς. Επικεντρωθήκαμε στα έργα του, *Περί τοῦ μὴ χρᾶν ἔμμετρα νῦν τὴν Πυθίαν* και «*Περί τῶν ἐκλειπομένων χρηστηρίων*», τα οποία αναφέρονται διεξοδικά στους χρησμούς και αποτελούν άριστη πηγή πληροφοριών για τις θρησκευτικές τελετουργίες του 1^{ου} και του 2^{ου} αιώνα μ.Χ. Ωστόσο ανατρέξαμε και σε άλλα γνήσια έργα του Πλούταρχου, στα οποία και παραπέμψαμε, όποτε το θεωρήσαμε απαραίτητο. Ο Πλούταρχος προβληματιζόταν ιδιαίτερος για την παρακμή του μαντείου των Δελφών και είναι πιθανό αυτό να αποτέλεσε έναν από τους λόγους που αναφέρεται στη Σίβυλλα και στους Σιβυλλικούς Χρησμούς. Αν και ιερέας του μαντείου των Δελφών, δε φαίνεται να θεωρεί την Πυθία ανώτερη της Σίβυλλας, η οποία εξακολουθούσε να γνωρίζει μεγάλη διάδοση στη Ρώμη και όποτε οι Ρωμαίοι αντιμετώπιζαν σημαντικά πολιτικά, αλλά και κοινωνικά προβλήματα, κατέφευγαν στους Σιβυλλικούς Χρησμούς. Κατά τη μελέτη μας διαπιστώσαμε ότι συχνά ο Πλούταρχος σχετίζει την Πυθία με τη Σίβυλλα. Σκοπός της ανακοίνωσής μας είναι: Πρώτον να γνωρίσουμε κάποιες πτυχές της προσωπικότητας του Πλούταρχου, όπως αυτές διαφαίνονται μέσα από το έργο του και σε συνδυασμό με τις ιστορικές συνθήκες. Δεύτερον να αναδείξουμε τη σχέση που διαμορφώνεται μεταξύ της Σίβυλλας και των μαντείων, πώς συνδυάζεται με την παρακμή των ελληνικών μαντείων και πως ο Πλούταρχος αντιμετωπίζει αυτές τις συνθήκες.



Παρασκευή Αράπογλου

Υποψήφια Διδάκτορας Καινής διαθήκης

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ:

Τὸ σκεῦος ΣΤΑ Α΄ ΘΕΣ 4:4 ΚΑΙ Α΄ ΠΕ 3:7

Οι μεταφορές συνιστούν αναπόσπαστο στοιχείο κάθε μορφής λογοτεχνικής δημιουργίας κι έχουν συχνά απασχολήσει την έρευνα δημιουργώντας το δικό τους ξεχωριστό ερευνητικό πεδίο. Το κείμενο της Καινής Διαθήκης αποτελεί πρόσφορο έδαφος για μια αντίστοιχη ερευνητική προσέγγιση, καθώς μέσα σε αυτό μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να ανακαλύψουν έναν πλούτο μεταφορικών εκφράσεων. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η προσέγγιση των μεταφορών μέσα από το πρίσμα των μεταφραστικών σπουδών κυρίως εξαιτίας της σύνδεσής τους με πολιτισμικές έννοιες κι εκφράσεις, δημιουργώντας έτσι συσχετισμούς με συγκεκριμένες κοινότητες και ομάδες. Σε κάθε απόπειρα μετάφρασης μεταφορών οι μεταφραστές έρχονται αντιμέτωποι με την πρόκληση να προσεγγίσουν το κείμενο, όχι μόνο γλωσσικά, αναζητώντας σχέσεις γλωσσικής ισοτιμίας, αλλά χρησιμοποιώντας ταυτόχρονα εργαλεία από άλλα ερευνητικά πεδία.

Η παρούσα εισήγηση αποτελεί μία πρώτη προσέγγιση του ζητήματος της μετάφρασης των μεταφορών του σώματος στην Καινή Διαθήκη, εστιάζοντας στον όρο «σκεῦος», έτσι όπως απαντάται στα Α΄ Θεσ 4:4 και Α΄ Πε 3:7. Μέσα από ένα διεπιστημονικό πρίσμα (μεταφραστικές σπουδές, λογοτεχνικές σπουδές, σπουδές φύλου) θα γίνει μία συγκριτική παρουσίαση ορισμένων σημαντικών μεταφράσεων των δύο αυτών κειμένων, εξετάζοντας ταυτόχρονα το πλαίσιο στο οποίο εκπονήθηκαν και τα κοινά ή όχι χαρακτηριστικά που παρουσιάζουν, με στόχο κάποια προκαταρκτικά συμπεράσματα που θα αποτελέσουν μέρος της ευρύτερης ερευνητικής προσέγγισης του θέματος, στη σχετική υποβληθείσα στο Τμήμα πρόταση διδακτορικής έρευνας.



Ροδή Γεωργιάδου

Υποψήφια Διδάκτορας Καινής Διαθήκης

ΝΕΟΛΟΓΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΕΙΟΥ CORPUS ΩΣ ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Η παρούσα εργασία εξετάζει τη χρήση των νεολογικών επιθέτων του Παύλειου corpus ως εκφραστικών μέσων της κοινωνίας και της ενότητας μέσα στην εκκλησία. Αρχικά, επιχειρείται η γλωσσική εξέτασή τους, και πιο εξειδικευμένα η μορφολογική και σημασιολογική ανάλυσή τους, με δεδομένη τη γλωσσολογική αρχή των κατασκευασμένων λέξεων πως μορφή και σημασία δομούνται μαζί. Πιο συγκεκριμένα, γίνεται προσπάθεια μελέτης της ερμηνευτικής λειτουργίας των Παύλειων αυτών νεολογικών επιθέτων μέσω της μορφολογικής τους δομής και των σημασιολογικών πληροφοριών που αυτή προσφέρει. Επιχειρείται, επομένως, η διεπιστημονική εξέτασή τους, η οποία έχει ως κεντρικό στόχο την ερμηνευτική τους ανάλυση, με καθοριστική να είναι στο σημείο αυτό η εφαρμογή της βιβλικής επιστήμης, και ειδικότερα της Ερμηνευτικής, η οποία παράσχει την ιδιαίτερη ερμηνευτική προσέγγιση στο εξεταζόμενο κείμενο.



Ευγενία Πουλιάκη

Υποψήφια Διδάκτορας Καινή Διαθήκη

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΩΣ ΚΤΗΡΙΟ ΣΤΟ Α΄ ΚΟΡ. 3, 9-15: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Η παρούσα εισήγηση επιχειρεί να αναλύσει και να αναδείξει τη λειτουργία της μεταφοράς του κτηρίου στο 3,9-15 της Α΄ Κορ επιστολής του αποστόλου Παύλου. Αξιοποιούνται τα ερμηνευτικά εργαλεία δύο θεωρητικών προσεγγίσεων: της αριστοτελικής θεωρίας της ομοιότητας και της γνωσιακής γλωσσολογικής θεωρίας και παρουσιάζονται περιληπτικά τα βασικά τους χαρακτηριστικά, η απήχησή τους, οι αποκλίσεις και συγκλίσεις τους και ο τρόπος αξιοποίησής τους στο παύλειο κείμενο. Η ανάλυση της μεταφοράς του κτηρίου εκκινεί από τη διερεύνηση του κοινωνικού και πολιτισμικού πλαισίου των μεταφορικών εννοιών που συμπεριλαμβάνονται -αρχιτέκτονας, θεμέλιο, χτίστες- με την αξιοποίηση αρχαίων πηγών. Το πλαίσιο αυτό αναδεικνύει τις ομοιότητες των μεταφορικών όρων κατά την αρχαία προσέγγιση και την σαφή στην εμπειρία του συγγραφέα έννοια του *κτηρίου* κατά τη σύγχρονη προσέγγιση. Η ρητορική ανάλυση παρουσιάζει την ευρύτερη ρητορική-επιχειρηματολογική ενότητα στην οποία εντάσσεται η μεταφορά, τη διάρθρωσή της και τη ρητορική της δραστικότητα. Η γλωσσολογική ανάλυση αναγνωρίζει την πρωταρχική μεταφορά Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΩΣ ΚΤΗΡΙΟ, καθώς και τις επιμέρους μεταφορές που περιλαμβάνει και, με βάση τα *γνωσιακά* πρότυπα, διακρίνει τους *εμπειρικούς τομείς* όλων αυτών των μεταφορών, τις επιμέρους *αντιστοιχίσεις των τομέων* τους και τις γλωσσικές πραγματώσεις τους επί του κειμένου. Τα δεδομένα των δύο αναλύσεων αξιοποιούνται συνδυαστικά στην ερμηνευτική προσέγγιση της μεταφοράς: ο απόστολος Παύλος, προκειμένου να αντιμετωπίσει τα προβλήματα διάσπασης από τα οποία συνταρασσόταν ο τοπική εκκλησία, παρουσιάζει διακριτούς τους ρόλους του ιδίου, των ηγετών της Κορίνθου και του Ιησού Χριστού με όρους σαφείς στην εμπειρία του ποιμνίου του. Η επιλογή της έννοιας *του κτηρίου* καθίσταται στοιχείο πειθούς και θεολογικός τρόπος σκέψης συγχρονικός και διαχρονικός.



Χριστίνα Μισιάκα

Υποψήφια Διδάκτορας Παλαιάς Διαθήκης

ΣΥΓΚΛΙΝΟΥΣΕΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΕΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΙΕΡΕΜΙΑ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ

Η δράση του προφήτη Ιερεμία, όπως σκιαγραφείται στο ομώνυμο βιβλίο της Π. Διαθήκης, κατά βάση λαμβάνει χώρα σε περιβάλλοντα σύγκρουσης. Η εμφάνιση του προφητικού λόγου σε περιόδους θρησκευτικής αποστασίας αποτελεί σύνθετο φαινόμενο στα χρονικά του ισραηλιτικού έθνους. Υποδηλώνει, επιπλέον, την ύπαρξη θεολογικών πεποιθήσεων που αντιβαίνουν στην παραδοσιακή θρησκεία του Ισραήλ. Ως εκ τούτου, καθίσταται εξαιρετικά ενδιαφέρουσα η ανίχνευση των θεολογικών τάσεων που συνυπάρχουν με το προφητικό κήρυγμα, συγκρούονται με αυτό και εν πολλοίς δυσχεραίνουν την αποδοχή του. Στην πλειονότητά τους, οι τάσεις αυτές εμφανίζονται στο κείμενο ως αντιδράσεις του ακροατηρίου απέναντι στο μήνυμα του προφήτη.

Ο λαός, που αποτελεί το τακτικό ακροατήριο του Ιερεμία, είναι ο τελικός αποδέκτης και φορέας πάσης φύσεως θεολογικών ερεθισμάτων της εποχής στην οποία ζει. Στο β' κεφάλαιο του προφήτη Ιερεμία καταγράφεται αντιπροσωπευτικά ικανός αριθμός λόγων και θέσεων που αποδίδονται στο λαό. Θα επιχειρήσουμε να παρουσιάσουμε συνοπτικά τις θεολογικές πεποιθήσεις που ο λαός εκφράζει με τους λόγους αυτούς και εμφανίζονται ως αντιδράσεις στο προφητικό κήρυγμα. Μέσω αυτών, θα προβούμε στην καταγραφή των θεολογικών τάσεων που επικρατούν στις αντιλήψεις του λαού, ανιχνεύοντας ταυτόχρονα την πιθανή προέλευσή τους.



Παναγιώτης Προϊκάκης

Υποψήφιος Διδάκτορα Πατρολογίας

ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΜΑΞΙΜΟΥ ΜΑΡΓΟΥΝΙΟΥ

Ο επίσκοπος Κυθήρων Μάξιμος Μαργούνιος αποτελεί μοναδικό παράδειγμα ορθόδοξου ιεράρχη που εντρύφησε με ιδιαίτερο πάθος και θέρη, τόσο στη χριστιανική παράδοση, όσο και στη φιλοσοφική γραμματεία. Αποδεχόμενος τη Χριστιανική Αλήθεια που πηγάζει από την ύπαρξη του Τριαδικού Θεού, προσπάθησε να τη μεταπλάσει αξιοποιώντας και τις φιλοσοφικές του γνώσεις, σε μία προσπάθεια να γεφυρώσει τις διαφορές Ανατολικής και Δυτικής Χριστιανοσύνης, προωθώντας τη συμβιβαστική του λύση για «αίδια» και «έγχρονη» εκπόρευση του Αγίου Πνεύματος. Στη μετάφραση μάλιστα, στα Λατινικά των σχολίων του Μιχαήλ Εφέσιου στο «*Περί Χρωμάτων*» του Αριστοτέλη (1575), δεν αποποιήθηκε στοιχεία του νεο-πλατωνισμού, αλλά προχώρησε σε μία προσπάθεια ανασύνθεσης της βυζαντινής παράδοσης με βάση τα νέα πνευματικά και κοινωνικοπολιτικά δεδομένα. Αποτέλεσε έτσι, τον τελευταίο εκπρόσωπο του αριστοτελισμού στον 16^ο αι., αλλά και τον σύνδεσμο μεταξύ προκορυδαλικής και κορυδαλικής εποχής.

Ο ζήλος του για τα «γράμματα» δε θα σβήσει καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του και δε διστάζει να τον επισημαίνει ήδη εξ αρχής, όπως στην επιστολή του το 1569 από την Πάδοβα προς τον Rinaldo Molinetti, στην οποία εκφράζει τον έρωτά του για την παιδεία, την οποία θεωρεί θεϊκή, γιατί μόνο εκείνη του προσφέρει χαρά και ευχαρίστηση και παραμένει παντοτινά. Αναγνωρίζει έτσι, την πνευματική απόλαυση ως ανώτερη οποιασδήποτε υλικής ευημερίας και θα παραμείνει πιστός σ' αυτόν τον σκοπό σε όλη τη διάρκεια της ζωής του, αφού ο λιτός και απέριτος βίος του συνάδει με τις φιλοσοφικές και θεολογικές του αναζητήσεις. Συνεπώς στα «πιστεύω» του, έχοντας εντρυφήσει στην αριστοτελική λογική και ηθική, εκφράζοντας όμως και θέσεις του νεοπλατωνισμού, του στωικισμού και της χριστιανικής κοσμοθεωρίας, ο Μαργούνιος δεν αρκέστηκε τελικά σε μία άκριτη υιοθέτηση φιλοσοφικών απόψεων, αλλά ασκώντας και κριτική στους εκφραστές της κλασικής φιλολογίας, προβληματίστηκε γύρω από το θέμα της χρήσης φιλοσοφικών και λογικών επιχειρημάτων, άλλοτε για την αποδόμηση συλλογισμών των αντιπάλων της Ορθοδοξίας και άλλοτε για την ενίσχυση της συμβιβαστικής του θέσης για την εκπόρευση του Αγίου Πνεύματος.



Γεωργία Χριστοδούλου

Υποψήφια Διδάκτορας Πατρολογίας

ΓΛΩΣΣΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟΣ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ ΣΕ ΧΩΡΙΟ ΕΡΓΟΥ ΑΠΟΔΙΔΟΜΕΝΟΥ ΣΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΦΙΛΟΘΕΟ ΚΟΚΚΙΝΟ

Άπέναντι στην προσηλυτιστική δράση της ουνίας στην περιοχή των πολωνικών έδαφών, καθώς και της Κριμαίας στα τέλη του 18ου αϊ., ό μεγάλος διδάσκαλος του Γένους, θερμός πατριώτης, αλλά και ζηλωτής του πατρώου δόγματος, Ευγένιος Βούλγαρης, αναπτύσσει λόγον αντίρρητικόν βάσει της κειμενικής πατερικής παράδοσης. Στηριζόμενος σε χωρία μεγάλων Πατέρων της Έκκλησίας, καθώς και σε δογματικά άνθολόγια έν χρήσει κατά τον 18ο αϊ., ανακρίνει την περι *Filioque* δοξασία Λατίνων και λατινοφρόνων.

Στό πλαίσιο του αντίρρητικού του λόγου, έντοπίζει και άπαντά σε έπιχείρημα Λατίνου συγγραφέως, στηριζόμενο σε χωρίο έργου σλαβωνικής προελεύσεως, τό όποίο άποδίδεται άπό τον έν λόγω συγγραφέα στον ήσυχαστή Πατριάρχη Κωνσταντινούλεως άγ. Φιλόθεο Κόκκινο. Η προσέγγιση του Βούλγαρη είναι κατ' άρχην φιλολογική, διερευνητική της πατρότητος και της γνησιότητας του έργου. Στην συνέχεια αναφέρεται στην γλωσσική και θεολογική διάσταση που λαμβάνει ή χρήση του έργου στην γραφίδα του Λατίνου συγγραφέως. Ό Βούλγαρης ανακρίνει την έρμηνεία και την έρμηνευτική μεθοδολογία του συγγραφέως κατά την άνάλυση του έργου, έπισημαίνοντας τό ζήτημα της χρήσης της πατερικής όρολογίας και της κατάλληλης έννοιολογικής της φόρτισης στο πλαίσιο της εύσεβοϋς κατανόησης ένός πατερικού έργου.



Αθηνά Κοσμίδου

Υποψήφια Διδάκτορας Πατρολογίας

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΛΟΓΙΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΔΟΥΚΑ (1760-1845)

Η παρούσα ανακοίνωση επικεντρώνεται αρχικά στο ιστορικό πλαίσιο δράσης του Νεόφυτου Δούκα, αυτό της εποχής του διαφωτισμού και της απόπειρας της άκριτης εισαγωγής του στον ελληνικό χώρο, και συγκεκριμένα παρουσιάζεται η οριοθέτηση των παραμέτρων εκείνων, οι οποίες θα αποτελούσαν ασφαλείς οδοδείκτες για την πορεία του νεοσύστατου ελληνικού κράτους κατά τον Δούκα, δηλαδή η ορθόδοξη πίστη και η φιλοπατρία, μέσω του ορθόδοξου φωτισμού αρχόντων, κλήρου και λαού. Η μελέτη περίπτωσης του Δούκα δεν αποτελεί μεμονωμένη και άρα μοναδική κίνηση στο πλαίσιο της εκκλησιαστικής ιστορίας, αλλά αποτελεί ζήτημα, το οποίο άπτεται του ενδιαφέροντος της ορθόδοξης θεολογίας σε συγχρονία και διαχρονία, διότι προβάλλει επιτακτική την ανάγκη του ορθόδοξου χριστιανικού φωτισμού στο σύνολο των προσώπων, τα οποία απαρτίζουν το έθνος. Στην πρόκληση του ευρωπαϊκού διαφωτισμού με την εξιδανίκευση της επιστήμης και της γνώσης ο Δούκας εισηγείται τον ορθόδοξο φωτισμό, προτείνοντας ορθοδοξία και ορθοπραξία σε κάθε έκφανση του δημόσιου και ιδιωτικού βίου, βασιζόμενος στην ορθόδοξη χριστιανική παράδοση.

Μέσα από την ανακοίνωση διερευνώνται οι θέσεις του Νεόφυτου Δούκα, και ειδικότερα αυτές που αφορούν στην αφύπνιση και αναγέννηση του ελληνικού έθνους μέσω της επιστροφής στο αρχαίο κάλλος της Ορθοδοξίας με την ορθόδοξη χριστοκεντρική παιδεία. Εξετάζονται οι θέσεις του για την καλλιέργεια χριστοκεντρικών ηθών και την ομοίθεια Θεού, για τη διαφύλαξη της ορθόδοξης πίστης από τις προσπάθειες εισαγωγής νεωτερισμών και νόθευσής της από Παπικούς και Προτεστάντες, αλλά και οι απόψεις του για φλέγοντα ζητήματα της εποχής του, όπως η θέση του ορθού λόγου και της φιλοσοφίας αναφορικά με τη θρησκεία. Οι απόψεις του αυτές παρουσιάζονται, όπως αυτές εκτίθενται μέσα από το σώμα των επιστολών του, έργο το οποίο αποτυπώνει πλήρως τις θέσεις του για τα θέματα αυτά.

Η ανακοίνωση ολοκληρώνεται με την αναφορά στην επίδραση των Πατέρων της Εκκλησίας στο έργο του λογίου, σε συνάφεια με τις απόψεις του για τη λειτουργική και τη μυστηριακή ζωή, την εκπαίδευση και την επαναφορά της ορθοδοξίας στην πρώτη κατάσταση της εποχής των Αποστόλων, μέσω της κάθαρσης κάθε άτοπου, το οποίο παρείσφρησε στο Γένος, εξαιτίας της πολύχρονης δουλείας και της επακόλουθης αμάθειας.



π. Θεμιστοκλής Ιασονίδης

Υποψήφιος Διδάκτορας Πατρολογίας

Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΕΙΡΑΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΤΕΛΕΙΩΣΗ ΣΤΑ ΕΡΓΑ ΤΩΝ ΝΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ (ΑΓΙΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΜΑ, ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ, ΝΙΚΗΤΑ ΣΤΗΘΑΤΟΥ, ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΣΙΝΑΪΤΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΛΗΠΤΟΥ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ)

Οι πειρασμοί είναι αυτοί, οι οποίοι αποκαλύπτουν τα πάθη που εμφωλεύουν στην ψυχή του ανθρώπου, οδηγώντας τον πολλές φορές στην αμαρτία. Ο δε υποκινητής διάβολος ταυτίζεται απόλυτα με τον πειρασμό.

Η αναγκαιότητά τους ορίζεται από τους Πατέρες, στη δοκιμασία της πίστεώς μας, αλλά και την παράλληλη βελτίωση της πνευματικής μας καταστάσεως.

Ως πρότυπο αντιμετώπισης των πειρασμών για τους ανά τους αιώνες αγίους αλλά και αγωνιζομένους χριστιανούς θεωρείται ο Χριστός, ενώ στους τρεις πειρασμούς, δια των οποίων δοκιμάστηκε, συγκεφαλαιώνονται οι πειρασμοί στο σύνολό τους.

Οι μορφές των πειρασμών διακρίνονται στη δοκιμασία του ανθρώπου από τον Θεό, αλλά και σε εξαιρετικές περιπτώσεις, στη δοκιμασία του Θεού από τον άνθρωπο.

Τα είδη των πειρασμών ποικίλουν αναλόγως με την αντίληψη που διαμορφώνει ο καθένας περί του συγκεκριμένου θέματος. Τοιουτοτρόπως, διακρίνονται σε ανθρώπινους και δαιμονικούς, σε μικρούς και μεγάλους, σε ορατούς και αόρατους, σε σαρκικούς και πνευματικούς, σε ατομικούς και ομαδικούς ή κοινωνικούς κ.ά.

Οι αναφορές των Νηπτικών Πατέρων στους πειρασμούς κατέχουν σημαντική θέση στα έργα τους, εφ' όσον η παρουσία τους θεωρείται απαραίτητη για την πνευματική μας πρόοδο και προκοπή.

Οι δε σημαντικότερες ομοιότητες μεταξύ της διδασκαλίας των προαναφερθέντων Πατέρων, δεν σχετίζεται με την μεταξύ τους χρονολογική συμπίεση ή την, κατά το ανθρώπινον, φιλική σχέση, αλλά με την Αγιοπνευματική επιδημία.



Στέφανος-Ευάγγελος Μπρέλλας

Υποψήφιος Διδάκτορας Πατρολογίας

ΠΑΤΕΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΕΡΓΟ:

AD STYLITAM QUENDUM THESSALONICENSEM ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η σημασία την οποία έχει για τον ορθόδοξο ελληνικό μοναχισμό η επί ορθής βάσεως ανάπτυξη του αληθινού -κατά τη διδασκαλία και το πρότυπο του βίου του Χριστού- χαρακτήρα της έρευνας περί μοναχισμού προβάλλεται, αλλά και προσδιορίζεται, από τον Άγιο Αρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης Ευστάθιο, η σπουδή του οποίου -επί νέων βάσεων, κυρίως των σχετικών έργων του- με πατρολογικό προσανατολισμό, είναι τεράστιου ενδιαφέροντος.

Ο 12^{ος} αιώνας εμφανίζει δύο βασικά χαρακτηριστικά, τα οποία ο θειότατος και λογιότατος ιεράρχης δεν είχε απλώς προβάλλει, αλλά και συστηματικώς στηρίζει με την ηθική, τον χαρακτήρα, τον λόγο, την διδασκαλία, το παράδειγμα και μάλιστα με την μνημειώδη παρρησία του, για αυτό και του αρμόζει πλήρως ο χαρακτηρισμός του σταθερού, δικαίου, φλογερού, διορατικού και ευθαρσούς πατερικού τοποτηρητή και καθοδηγητή της πραγματικής ελληνορθόδοξου πνευματικής στάσεως και του φωτισμένου εκπροσώπου της πατερικής γραμματείας/διδασκαλίας: α) την πολιτική/κρατική οντότητα με ανόθευτο ελληνικό χρώμα νόμιμο και κοινωνικό και β) την ορθόδοξη πίστη χωρίς δογματικές εκπτώσεις ή καινοφανείς θεωρίες, πρακτικές και συμπεριφορές με αλλοιώσεις και ψευδοχριστιανικές θέσεις ή συμβιβαστικές πατερικές εκπροσωπήσεις.

Ο Ευστάθιος, Αρχιεπίσκοπος της Θεσσαλονίκης, υπήρξε το ισχυρότατο προπύργιο του Ελληνισμού, όπως αποδέχονται κορυφαίοι ειδικοί επιστήμονες με παγκόσμια εμβέλεια και αποδοχή, αλλά και μέγιστος ανακαινιστής της πατερικής γραμματείας, όπως ο Ιωάννης ο Σιναΐτης/της Κλίμακος, περί του ασκητισμού.

Ως πανεπιστημιακός διδάσκαλος διέπρεψε ως μαΐστρω των ρητόρων στην Κωνσταντινούπολη και ως αρχιεπίσκοπος στη Θεσσαλονίκη καυτηρίασε τις ατασθαλίες του κλήρου, ιδιαίτερως όμως τις εκκοσμηκώσεις των μοναχών, για των οποίων την ηθική και πνευματική ανύψωση διακινδύνευσε ακόμη και την ζωή του.

Παρατήρησε με δριμύτητα την εγκατάλειψη του σκοπού του βίου τους: «ἀπελέξαντο τὴν λαϊκὴν κοινότητα», λησμονήσαντες και παραγνωρίσαντες την αξία του «ἀγχιθέου καὶ ἰσαγγέλλου βίου» των μοναχών.

Με δύο προ πάντων έργα « Ἐπίσκεψις βίου μοναχικοῦ» και «Πρός τινα στυλίτην» οικοδομεί το πλήρες σύστημά του για το πώς πρέπει να οργανωθεί ο μοναχικός βίος και να διατηρηθεί στο ύψος και στην αποστολή του: « ὕψηλός γέγονας· διατί ἀποτελευτᾷς εἰς χθαμαλότητα· οὐράνιος· διατί κατάγειος· διέβης ἐκ φθορᾶς εἰς ζωὴν, ...ἀγγέλων σχῆμα ἐπιποθεῖν... ἐδιδάχθης, ὦ μοναχέ, τὰς ἀρχὰς καὶ ἀγγέλους παρεστάναι, ἀπογραφομένους τὰς ὁμολογίας σου ...μὴ θέλε ἀμφίβιος εἶναι, ὁ κυρώσας εἶναι μονόβιος».

Ὅτι και ὅσα περί μοναχισμοῦ διαλαμβάνει η «Ἐπίσκεψις βίου μοναχικοῦ» δηλαδή ορισμό, μοναχικό πολίτευμα, ουσία και συμβολισμό, οργάνωση (εἰσοδο, δοκιμασία, κουρά, ὁμολογία, τάξεις μοναχικές) και αξία, τα ἴδια και σε πλεόν εξειδικευμένη μορφή για τους στυλίτες στο «πρός τινα (Θεσσαλονικέα) στυλίτην» του Ευσταθίου επεξηγούνται, δηλαδή ο ὅρος, τα εἶδη, ο συμβολισμός του τρόπου ασκήσεώς τους, καθότι ο στύλος είναι «ἀναβάθρα μαρτυρική» και αποτελεί «ἀθλητικὸν βῆμα», «πόλιν οχυράν, ...διὰ τὸ ὕψος ...οὐρανοπολίτην τὸν ...εἰλούμενον ...ἐκλεκτὸς ἐκ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ...τῶν γηίνων ὑπεραιρόμενος», ὥστε ο βίος τους θεατός πανταχόθεν και μέσω της κλίμακος/στήλης... «ἔμπλεως ἀρετῆς» να καθίσταται «ἀξίως τῆς ἀναβάσεως».



Βασίλειος Νάσιος

Υποψήφιος Διδάκτορας Πατρολογίας

ΤΟ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ ΑΧΡΙΔΟΣ ΣΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ.

ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι η προσέγγιση του ερμηνευτικού έργου του Θεοφυλάκτου, Αρχιεπισκόπου Αχρίδος. Ειδικότερα, εξετάζουμε το Υπόμνημα που συνέταξε στο κατά Μάρκον ευαγγέλιο και διερευνούμε ενδεχόμενες επιδράσεις από την προγενέστερη ερμηνευτική παράδοση.

Ο Θεοφύλακτος, Αρχιεπίσκοπος Αχρίδος, έζησε κατά τον 11^ο αι. Καταγόταν από την κυρίως Ελλάδα και μετέβη για σπουδές στην Κωνσταντινούπολη όπου αναδείχθηκε Μαίιστωρ των Ρητόρων. Υπήρξε συγγραφέας με πλούσιο έργο. Το μεγαλύτερο μέρος του συγγραφικού του έργου αφορά στην ερμηνεία της Καινής και εν μέρει της Παλαιάς Διαθήκης.

Στην εργασία μας αυτή εστιάζουμε σε δυο βασικά ζητήματα που σχετίζονται με το Υπόμνημα που συνέταξε ο συγγραφέας και το οποίο αποτελεί το πρώτο ολοκληρωμένο εξηγητικό έργο στο κατά Μάρκον ευαγγέλιο. Μέσα από ενδοκειμενικές μαρτυρίες διερευνούμε το έναυσμα της ενασχόλησής του με το δεύτερο ευαγγέλιο και τη σύνταξη ιδιαίτερου Υπομνήματος. Επιπρόσθετα, αναζητούμε τις πηγές του εξηγητικού του έργου και αναφερόμαστε στο πλαίσιο της πατερικής ερμηνευτικής παράδοσης μέσα στο οποίο κινήθηκε. Τμήμα αυτής της παράδοσης αποτελούν τα επιμέρους σχόλια προγενέστερων πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων σε μεμονωμένους στίχους του Μάρκου, με κεντρική θέση μεταξύ αυτών να καταλαμβάνει το ερμηνευτικό συμπλήρωμα που συνέταξε ο πρεσβύτερος Βίκτωρ κατά τον 6^ο αιώνα. Η διαλεκτική που ανέπτυξε ο Θεοφύλακτος με την προηγούμενη αυτή παράδοση παρουσιάζεται μέσα από τη σύγκριση δύο ενδεικτικών αποσπασμάτων, από τα οποία αναδεικνύονται τα σημεία σύγκλισης και απόκλισης στο έργο του.

Συμπερασματικά, διαπιστώνουμε ότι ο Θεοφύλακτος αξιοποιεί δημιουργικά την προγενέστερη ερμηνευτική παράδοση, συμβάλλοντας με το προσωπικό του ύφος στην ανάλυση και ερμηνεία του κατά Μάρκον ευαγγελίου.



Ειρήνη Ζυγουράκη

Υποψήφια Διδάκτορας Πατρολογίας

Η ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΠΕΝΤΑΠΟΛΕΩΣ ΣΤΟ ΕΡΓΟ “ΥΠΟΤΥΠΩΣΙΣ ΠΕΡΙ ΑΝΘΡΩΠΟΥ”

Στο έργο *‘Υποτύπωσις περί ανθρώπου*, ο συγγραφέας επιθυμεί να αναχαιτίσει την επιβολή του νέου ανθρωπολογικού προτύπου, που καθιερώθηκε από τον χώρο της λογισύνης στην ελληνική κοινωνία του ΙΘ΄ αι. Για τον σκοπό αυτό, αναδεικνύει την ασύγκριτη υπεροχή του ανθρώπου, προτάσσοντας το «ἕψος τῆς εὐγενείας τοῦ θεοῦ ἐμφυσήματος», ενώ συγχρόνως αποδίδει τη συνταύτιση του ανθρώπου και του ζώου στην επιπόλαια έρευνα των ακολούθων της εξελικτικής θεωρίας. Προβαίνει, μάλιστα, σε επισταμένη σωματολογική και ψυχολογική έρευνα του ανθρώπου και του ζώου, εκ της οποίας εξάγεται η απόλυτη ψυχολογική ανομοιότητα μεταξύ της εικόνας του Θεού και του ζωικού βασιλείου.

Αρχικά, ο συγγραφέας υπογραμμίζει την παρουσία των θείων ιδωμάτων καθ’ όλα τα στάδια της ζωής του ανθρώπου. Παρατηρώντας τα αποτελέσματα των ενεργημάτων των τριών μερών της λογικής ψυχής του ανθρώπου, αναγνωρίζει αφενός ότι εντός του σώματός του διέρχεται δύναμη αλλότρια της ύλης και αφετέρου ότι η αθάνατη ψυχή του επιζητεί να απολαύσει το «ἄκρον ἀγαθόν». Αποδεικνύει ότι το *γνωστικόν*, το *συναισθητικόν* και το *βουλητικόν ἢ ὀρεκτικόν* είναι χαρακτηριστικά της λογικής μόνο ψυχής του ανθρώπου, καθόσον δεν προσιδιάζουν στις ενστιγματικές ενέργειες των ζώων, τις κυριότερες εκ των οποίων κατατάσσει σε τρεις κατηγορίες: πρώτον, στη διαιώνιση του είδους· δεύτερον, στην αυτοσυντήρηση· τρίτον, στις σχέσεις του ατόμου ενός είδους προς τα υπόλοιπα ζώα, που στερημένα λόγου, βουλῆς, σκέψης και κρίσης, λειτουργούν μόνο βάσει της φύσεως.

Συνεπώς, ο συγγραφέας δεν αντιμετωπίζει τον άνθρωπο ως φυσικό ον, εν γένει, αλλά ως μια μοναδική πνευματική ύπαρξη, που ξεχωρίζει ουσιαστικά από τις τάξεις των ἔμβιων ὄντων και κατέχει μια ιδιαίτερη θέση στον κόσμο. Η σκέψη του αγίου Νεκταρίου θα μπορούσε να θεωρηθεί ως πρόδρομος της νέας φιλοσοφίας του *ανθρώπου* του Κ΄ αι, που εμφανίστηκε ως πάλι εναντίον «ένός ἔποχιακοῦ πνευματικοῦ κλίματος», συντεθειμένου από την επιστημονική κοσμοθεωρία, «τη νατουραλιστική ἀνθρωπολογία τῆς λαϊκιστικῆς φιλοσοφίας τοῦ ὄψιμου ΙΘ΄ αι.» και τον εξελικτισμό του Δαρβίνου.



Αναστασία Αργυριάδου

Υποψήφια Διδάκτορας Καινής Διαθήκης

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΧΑΡΙΣΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΥΛΕΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΡΩΜΑΪΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ. ΤΟ ΧΑΡΙΣΜΑ ΤΗΣ “ΧΑΡΑΣ”

Είναι δύσκολο να κατανοήσουμε σήμερα πλήρως την έννοια των χαρισμάτων και τον ρόλο των χαρισματούχων προσώπων μέσα στις πρώτες χριστιανικές κοινότητες. Ο απ. Παύλος παρουσιάζει στις επιστολές του καταλόγους χαρισμάτων και χαρισματούχων, όχι πάντα με την ίδια στόχευση. Το βασικό κριτήριο για τον ορισμό τους είναι, είτε η ρητή αναφορά του όρου *χάρισμα* πριν την παράταξη των πνευματικών χαρισμάτων - δωρεών (Α' Κορ. 12, 8-11· 13, 1-2· 13, 8· Ρωμ. 12, 6-8), είτε η απλή παράταξή τους ως αποτελέσματα - καρποί της ενέργειας του Θεού (Α' Κορ. 12, 28-30), του Χριστού (Α' Κορ. 14, 26· Έφ. 4, 11-12) και του Αγίου Πνεύματος (Α' Κορ. 14, 6· Έφ. 5, 9· Γαλ. 5, 22-23). Κοινό χαρακτηριστικό των δέκα αυτών καταλόγων είναι ότι τα χαρίσματα που περιλαμβάνουν είναι πνευματικά και όχι υλικά ή σωματικά και απορρέουν από την ενέργεια και την χάρη του τριαδικού Θεού. Ακόμη, ως πνευματικά χαρίσματα, διαφοροποιούνται από τα «χαρίσματα» του ειδωλολατρικού κόσμου, που είναι νόθα και απομακρύνουν τους πιστούς από την κοινωνία της αγάπης. Τα χαρίσματα αυτά εξυπηρετούν λειτουργικές ανάγκες της κοινότητας και αποσκοπούν στην οικοδομή του σώματος της εκκλησίας.

Στην εισήγησή μας επιλέγουμε να παρουσιάσουμε το χάρισμα της *χαράς* στον κατάλογο των καρπών του Πνεύματος (Γαλ. 22-23) και σε δύο επιλεγμένες ελληνιστικές επιγραφές.

Ο ελληνιστικός κόσμος, στο πλαίσιο του οποίου ερευνούμε τους παύλειους πολιτισμικούς καταλόγους, ήταν ένας κόσμος στον οποίο τα χαρίσματα αποτελούσαν είτε ατομικά πλεονεκτήματα με σκοπό την προσωπική ευδοκίμηση, είτε συνδέονταν με την κοινότητα και την προσφορά του ατόμου στο σύνολο. Είχαν επομένως και κοινωνική - συλλογική προοπτική. Το χάρισμα της «χαράς», που επιλέγουμε να παρουσιάσουμε, ανταποκρίνεται στην παραπάνω διαπίστωση καθώς προσδιορίζεται, ως πολιτισμικό αγαθό, και από τους δύο παραπάνω σκοπούς, τον ατομικό και τον συλλογικό, και μας δείχνει την σημασία που είχε, όπως έχει και σήμερα, για τη ζωή των ανθρώπων.



Αικατερίνη Αραμπατζίδου

Υποψήφια Διδάκτορας Θρησκευολογίας

Ο "ΆΛΛΟΣ" ΤΟΝ 7^ο ΑΙΩΝΑ. ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΚΑΙ ΙΟΥΔΑΙΟΙ ΣΤΗ ΣΥΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΡΑΒΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ

Μια από τις πιο σημαντικές περιόδους για την Εκκλησιαστική Ιστορία και τη Θρησκευολογία είναι ο 7^{ος} αιώνας. Τότε που ο Μωάμεθ από ένας απλός Άραβας έμπορος αναδείχτηκε σε μια από τις προσωπικότητες της Ιστορίας με την πιο ισχυρή επιρροή, αφού κατόρθωσε να ενώσει τις σκόρπιες νομαδικές και συχνά αντιμαχόμενες αραβικές φυλές, γύρω από τη θρησκεία του Ισλάμ. Τη ραγδαία εξάπλωση της νέας θρησκείας του Μωάμεθ ενίσχυσε η στάση του Βυζαντίου, που υποτίμησε αρχικά το νέο εχθρό και φυσικά η διαίρεση των Χριστιανών που εκδηλώθηκε με την αντιπαράθεση Ορθοδόξων και Μονοφυσιτών.

Στις επόμενες δεκαετίες οι θρησκευτικώς "άλλοι" Ιουδαίοι, Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι αναγκάστηκαν να συνυπάρξουν στις ίδιες περιοχές. Την κυρίαρχη θέση κατείχαν οι Μουσουλμάνοι, αφού ήταν οι κατακτητές πολλών περιοχών της Μέσης Ανατολής, ενώ οι Ιουδαίοι και Χριστιανοί ζούσαν ως υπήκοοι του Χαλιφάτου. Οι μεταξύ τους σχέσεις δεν ήταν ξεκάθαρες σε εκείνο το αρχικό στάδιο της εμφάνισης του Ισλάμ. Άλλοτε ο Μωάμεθ φέρθηκε εχθρικά στους Ιουδαίους της Μέκκας γιατί δεν τον ακολούθησαν, και άλλοτε ο ίδιος υπέγραψε συνθήκη προστασίας και απαλλαγής από φόρους των χριστιανών και μοναχών του Σινά. Αργότερα οι συνθήκες παράδοσης των πόλεων της Παλαιστίνης, Αιγύπτου και Συρίας συχνά προσέφεραν προστασία στους κατοίκους δίνοντάς τους το δικαίωμα να κρατούν τις περιουσίες και τη θρησκεία τους, όμως δεν ήταν λίγες οι φορές που πολλοί αναγκάζονταν να εξισλαμιστούν για να μπορέσουν να επιβιώσουν. Όπως δεν ήταν και λίγες εκείνες οι περιπτώσεις που, εάν δήλωναν πίστη διαφορετική από το Ισλάμ, κατέληγαν στο μαρτύριο.

Δυστυχώς οι πηγές και τα μαρτυρολόγια της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου είναι περιορισμένες, (των εξήντα στρατιωτών της Γάζας και του Αγίου Φλοριάν και των είκοσι ακολούθων του), ικανές όμως για να ξεκινήσει μια έρευνα σχετικά με τις σχέσεις των "άλλων", των ετερόδοξων και των αλλόθρησκων, αφού ένας ισχυρός "άλλος", το Ισλάμ, εμφανίστηκε στο προσκήνιο της Ιστορίας κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο.



Πασχάλης Γλώσσης

Υποψήφιος Διδάκτορας Θρησκειολογίας

ΝΕΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ: ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Με τον όρο Νέα Θρησκευτικά Κινήματα (New Religious Movements) η επιστήμη της Θρησκειολογίας αναφέρεται σε οργανώσεις και ομάδες με θρησκευτικό χαρακτήρα, οι οποίες εμφανίστηκαν στα τέλη του 19ου αι. κατέστησαν, όμως, πιο έντονη την παρουσία τους από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Οι θρησκευτικές αυτές ομάδες δραστηριοποιούνται κυρίως σε χώρες του λεγόμενου δυτικού κόσμου. Κράτη όπως οι Η.Π.Α αποδείχθηκαν γόνιμα εδάφη για τη βλάστηση και την ανάπτυξή τους.

Έντονο υπήρξε το ενδιαφέρον των μελετητών για την κατάταξη των ομάδων αυτών σε κάποιο θρησκειολογικό είδος. Έπειτα από πολυετή έρευνα κατέληξαν ότι τα Νέα Θρησκευτικά Κινήματα δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως «εκκλησίες» ή «αιρέσεις», καθώς δεν αποτελούν παρακλάδι των μεγάλων παραδοσιακών θρησκειών. Για το λόγο αυτό, ως τα μέσα του 20^{ου} αι. υιοθέτησαν τον όρο «λατρείες-cults», προσδίδοντας έτσι μία έννοια υποτίμησης σ' αυτήν τη νέα ιδιάζουσα μορφή θρησκευτικότητας. Ωστόσο, τα νεότερα πορίσματα σύγχρονων ερευνητών κατέδειξαν την ονομασία «Νέα Θρησκευτικά Κινήματα» ως τον πλέον δόκιμο όρο.

Στην παρούσα μελέτη, θα παρουσιάσουμε συνοπτικά τους τρεις μεγάλους σταθμούς - ορόσημα που έλαβαν χώρα κατά τον προηγούμενο αιώνα και έδωσαν ώθηση στην ανάπτυξη του φαινομένου των Νέων Θρησκευτικών Κινήματων.

Επιστημονική - Οργανωτική Επιτροπή:

Καθηγήτρια **Κυριακούλα Παπαδημητρίου**, μέλος
Αναπλ. Καθηγήτρια **Άννα Καραμανίδου**, Πρόεδρος
Αναπλ. Καθηγήτρια **Σουλτάνα Λάμπρου**, μέλος

Τεχνικοί Διαχειριστές:

Ευστράτιος Μουρατίδης, Δρ. Πληροφοριακών Συστημάτων
Γεωργία Χριστοδούλου, Υποψήφια Διδάκτωρ
Ροδή Γεωργιάδου, Υποψήφια Διδάκτωρ
Στέλλα Γιαννοπούλου, Υποψήφια Διδάκτωρ
Αθανάσιος Δολαπτσόγλου, Υποψήφιος Διδάκτωρ

Ανδρέας Αντωνίου
andreas@otenet.gr

Χορηγός:



ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ